

*”With these two hands my mother holds me,
cares for me, this I love. But with these two
hands my mother hits me – this I hate”*

(Girl, East Asia and the Pacific, 2005 sitat hentet fra Pinheiro 2006, 47)

En oppgave om foreldreveiledning som forebyggende tiltak i etniske
minoritetsfamilier som praktiserer oppdragervold

Kandidatnummer: 550

Eksamenskode: SOS3900

Bacheloroppgave i Sosialt arbeid, våren 2017

Høgskolen i Oslo og Akershus, Fakultet for Samfunnsfag, Sosialt arbeid

Innholdsfortegnelse

1: Innledning	4
1.1 Bakgrunn for problemstilling	4
1.2 Forforståelse	4
1.3 Problemstilling og avgrensning	5
1.4 Begrepsavklaringer	6
<i>1.4.1 Etnisk minoritet</i>	6
<i>1.4.2 Hva er vold?</i>	6
<i>1.4.3 Oppdragervold</i>	6
<i>1.4.4 Foreldreveiledning</i>	6
1.5 Sosiofaglig relevans	7
1.6 Oppgavens videre oppbygging	8
2 Metode	8
2.1 Metodisk framgangsmåte	8
2.2 Tilgjengelig data	9
2.3 Kildekritikk	10
2.4 Objektivitet og verdinøytralitet	11
3 Oppdragervold	11
3.1 Vold	11
<i>3.1.1 Symbolsk makt</i>	11
3.2 Oppdragervold	12
3.3 Oppdragervoldens skadevirkninger	13
3.4 Mulige årsaker til foreldrenes bruk av oppdragervold	13
<i>3.4.1 Doxa</i>	13
<i>3.4.2 Kulturelle faktorer</i>	14
<i>3.4.3 Etnoteorier</i>	14
<i>3.4.4 Kollektivistisk og Individualistisk syn på familieliv og oppdragelse</i>	15
<i>3.4.5 Sosioøkonomiske faktorer</i>	16
<i>3.4.6 Flyktningrelaterte faktorer</i>	17
4: Foreldreveiledning som forebyggende tiltak	17
4.1 Barneverntjenestens rolle	18
4.2 Foreldreveiledning	18

4.3 Relasjonen som forutsetning for en endringsskapende prosess	20
4.4 Tillit	20
4.5 Kultursensitivitet og kulturkompetanse	20
4.6 Kultursensitiv kommunikasjon	20
4.7 Helhetsperspektivet	21
5: Hva skal til for å samarbeide og påvirke til endring?	21
5.1 Tillit i relasjonen	21
5.2 Spenningsfeltet mellom hjelp og kontroll- bevissthet om hvordan makt utspiller seg i relasjonen	23
<i>5.2.1 Sosialarbeiderens makt til å definere en god oppdragelse- arbeid med egne blinde flekker</i> ..	23
5.3 Sosialarbeiderens kulturkompetanse og kultursensitivitet	25
<i>5.3.1 kultursensitiv kommunikasjon</i>	26
<i>5.3.2 Refleksjon over egne verdier og fordommer</i>	27
<i>5.3.3 Individualistisk vs. kollektivistisk livssyn</i>	27
5.4 Helhetsperspektivet	28
5.5 Gode innfallsvinkler til å snakke med foreldrene om volden og påvirke til endring	28
5.6 Å sette grenser uten bruk av vold	29
6: Avslutning	30
Litteraturliste	31

1: Innledning

1.1 Bakgrunn for problemstilling

Temaet jeg ønsker å belyse i min bacheloroppgave er foreldreveiledning som forebyggende tiltak i møte med etniske minoritetsforeldre som praktiserer oppdragervold.

Ettersom jeg er oppvokst i Norge med foreldre som har røtter fra Gambia, har jeg i min oppvekst vært preget av normer og verdier knyttet til oppdragelse og familieliv, som til tider har vært motstridende. For meg har det alltid vært interessant å grave litt dypere inn i dette. Jeg har spesielt opptatt av ulike syn om fysisk avstraffelse av barn i oppdragelsen, og har derfor diskutert dette med mine foreldre og andre voksne med etnisk minoritetsbakgrunn. Et spørsmål som ofte ble stilt, var dette: «*Hva er der som er galt med å slå hvis det ikke skader barnet?*». For mange av foreldrene, virket det som at det å klapse i ny og ne var nødvendig for å oppnå respekt og lydighet hos sine barn, for det var jo slik de selv hadde blitt oppdratt. Eksempelvis var det ikke uvanlig i min oppvekst at jeg av og til ble klapset når jeg oppførte meg på en uønsket måte. Klapsing var mine foreldres måte å irettesette meg på, det fikk meg til å oppføre meg. Hvert fall på kort sikt. For min del kan jeg si at det lå en god intensjon i bunn, men jeg ønsker samtidig å understreke at jeg tar avstand fra alle former for vold. I motsetning til mine foreldre er jeg klar over hvilke konsekvenser volden kan ha for barns utvikling og trivsel, og jeg vil på ingen måte videreføre denne praksisen på mine egne barn.

Mitt valgt av tema for denne bacheloroppgaven har også sammenheng med mine praksiserfaringer fra en barneverntjeneste utenfor Oslo. Her fikk jeg være med på foreldreveiledninger og fulgte opp noen familier blant annet med etnisk minoritetsbakgrunn. Jeg fikk inntrykk av at mange av foreldrene fikk mye ut av veiledningen, men jeg opplevde samtidig at samarbeidet til tider var utfordrende på grunn av språk, kommunikasjon, mistillit til barneverntjenesten og ulike forståelser på oppdragelse. Allerede i denne praksisperioden begynte jeg å tenke på samarbeid med disse familiene som et aktuelt tema for min bacheloroppgave.

1.2 Forforståelse

Min forforståelse bygger på erfaringer og kunnskaper jeg har tilegnet meg i praksis, samtaler jeg har hatt med etniske minoritetsforeldre om deres tanker rundt fysisk avstraffelse i oppdragelsen og ikke minst min egen minoritetsbakgrunn. Det er dermed liten tvil at jeg går inn i feltet med

farget blikk. Problemstillingen jeg har kommet frem til reflekter min forforståelse, den indikerer at fysisk irettesettelse som et ledd i oppdragelsen forekommer blant etiske minoritetsforeldre og at disse foreldrene har et særskilt behov for veiledning i forbindelse med dette. I min forforståelse ligger det også en antagelse om at intensjonen bak oppdragervolden er god og at det ikke er et mål å skade barnet. Uten et bevisst forhold til min forforståelse vil det kunne bli en blind flekk i arbeid med oppgaven, det kan resultere i at jeg skriver en oppgave som kun bekrefter denne forforståelsen. Ved å klargjøre de tankene jeg har på forhånd blir det kanskje lettere å bruke forforståelsen som ressurs og lete etter data som også avkrefter det jeg på forhånd har antatt.

1.3 Problemstilling og avgrensning

Denne oppgaven har følgende problemstilling:

«Hvordan kan sosialarbeidere gjennom foreldreveiledning samarbeide med etnisk minoritetsforeldre for å forhindre bruk av vold i oppdragelsen?»

Foreldreveiledning kan finne sted på mange forskjellige arenaer. Jeg velger å fokusere på sosialarbeidere i barneverntjenesten og deres arbeid med etiske minoritetsforeldre som praktiserer fysisk avstraffelse i oppdragelsen. Hovedfokuset vil være rettet mot innholdet i veiledningen og hvilke elementer som kan være viktig for å få til et samarbeid med foreldrene.

Oppmerksomheten vil i første rekke rettes mot det vi kan betegne som mildere vold, herunder oppdragervold. Vold er midlertidig et vidt begrep som kan være vanskelig å forholde seg til. For i norsk kontekst spenner det seg fra det groveste voldsuttrykk til en dask på rumpa. Jeg er i utgangspunktet ikke interessert i den grove volden, men milde fysiske voldsformer som brukes i oppdragelsen av barn. Jeg vil dermed utelukke mer alvorlige former for oppdragervold som kan kreve mer omfattende tiltak, for eksempel omsorgsovertagelse.

Barn som opplever vold er ikke bare passive mottakere for påvirkning, men også aktivt handlende aktører (Heltne og Steinsvåg 2011, 24). Ettersom oppgaven tar for seg foreldreveiledning, avgrensner jeg fokus til foreldrene.

1.4 Begrepsavklaringer

For å tydeliggjøre problemstillingen vil jeg starte med å kort gjøre rede for hva vi kan forstå med begrepet etnisk minoritet, hvordan vi kan forstå begrepene vold og oppdragervold, og hva som menes med foreldreveiledning. Oppgaven vil gi en utvidet forståelse av sistnevnte i kapittel 4, begrepene vold og oppdragervold utdypes i kapittel 3.

1.4.1 Etnisk minoritet

Etniske minoriteter kan defineres som en gruppe som er i et mindretall i et storsamfunn og som eksisterer som etnisk kategori (Aadnesen og Hærem 2007,20). Norden og andre vestlige land er ikke inkludert i omfanget av etniske minoritetsfamilier i denne oppgaven. Etniske minoritetsfamilier forstås derfor i oppgaven som innvandrere med ikke-vestlig familiebakgrunn. Etniske minoriteter er ikke en homogen gruppe. Man finner forskjeller i de ulike minoritetsgruppene sammensetning for eksempel med hensyn til innvandringsbakgrunn, arbeidsdeltagelse og boforhold. På bakgrunn av dette kan de ha ulike forutsetninger for å mestre livet som minoritet i en norsk kontekst (Aadnesen og Hærem 2007,20).

1.4.2 Hva er vold?

For å kunne forstå hva oppdragervold er, kan det være nyttig å vite hva vi skal forstå med ordet vold. En definisjon som ofte blir brukt for å forklare hva vold er, er utviklet av Per Isdal som definerer vold på følgende måte: «Vold er enhver handling rettet mot en annen person, som gjennom at denne handlingen skader, smerter, skremmer eller krenker, får denne personen til å gjøre noe mot sin vilje, eller slutte å gjøre noe han eller hun vil» (Isdal 2000,36).

1.4.3 Oppdragervold

van der Weele, Ansar og Castro (2011,122) siterer Straus (1994) og definerer oppdragervold slik: «Corporal punishment is the use of physical force with the intention of causing a child experience of pain but not injury for the purpose of correction or control of the child's behavior.» Som en forstår er oppdragervold ikke ment å skade barnet, selv om det ifølge forfatterne er tydelig at det er tale om at den volden som utøves skal oppleves smertefullt.

1.4.4 Foreldreveiledning

Foreldreveiledning er et foreldrestøttene hjelpetiltak i barneverntjenesten. Målet er å styrke foreldrenes omsorgskompetanse og forbedre barnas omsorgssituasjon ved å veilede foreldrene (Bunkholdt og Kvaran 2015,180).

1.5 Sosialfaglig relevans

Norge har både ratifisert og inkorporert FNs konvensjon om barns rettigheter (barnekonvensjonen). Konvensjonens forplikter staten til å iverksette alle egnede lovgivningsmessige, administrative, sosiale og opplæringstiltak for å beskytte barn mot vold i familien jf. Barnekonvensjonens artikkel 19. Barn som blir utsatt for vold i nære relasjoner har fått økt oppmerksomhet i forskningsarbeid, fagmiljøer og i det offentlige de siste tjue årene (Heltne og Steinvåg 2011,21). Regjeringens fokus på dette feltet gjenspeiles i *Tiltaksplan for å bekjempe vold og seksuelle overgrep mot barn og ungdom* (Tiltaksplan 2014-2017). Hensikten med tiltakene er å spre kunnskap om hva som fremmer godt foreldreskap, og hvordan god omsorg støtter barns utvikling. Et delmål er å støtte familier, og styrke omsorgen for barn. Tiltaksplanen fremhever det offentliges ansvar for barn som opplever vold i familien, og hvor viktig det er at ansatte i virksomheter som tilbyr offentlige tjenester har kompetanse om hvordan de kan oppdage og gi tidlig hjelp til familier som har det vanskelig (Tiltaksplan 2014-2017,1). Særlig relevant for mitt tema er tiltak om kartlegging av hvilke barneverntiltak som fungerer best i arbeid med etniske minoritetsfamilier.

I et stadig mer flerkulturelt Norge vil vi som sosialarbeidere komme i kontakt med etniske minoritetsfamilier som trenger hjelp fra hjelpeapparatet. Dermed øker også kravene til hjelpeapparatets kunnskap om kulturforskjeller og økt bevissthet rundt arbeid med etniske minoritetsfamilier. Barneverntjenesten utfører noen av de vanskeligste oppgavene i samfunnet og er stadig utsatt for kritikk (Bunkholdt og Kvaran 2015,17). Møtet mellom innvandrere og barnverntjenesten har i mange år vært et faglig og politisk hett tema. Ifølge Paulsen, Thorshaug og Berg (2014,5) er det mye tilsier også at forholdet mellom minoritetsfamilier og barnevernet er preget av mistillit. For å kunne bistå disse familiene må barnevernet ha tilstrekkelig tillit hos de vi hjelper, det er derfor viktig at barnevernsarbeidere opparbeider seg tillit og legitimitet i møte med minoritetsfamilier (Bunkholdt og Kvaran 2015,17). Volden skader barna fysisk og psykisk. Et godt samarbeid med foreldrene kan være et viktig utgangspunkt for å endre foreldrenes oppdragelsesmønster, sikre barn en trygg omsorg og bidra til en positiv utvikling hos barnet (van der Weele, Ansar og Castro 2011, 126).

1.6 Oppgavens videre oppbygging

Denne oppgaven er i hovedsak inndelt i 6 kapitler. Det neste kapitlet vil omhandle metoden jeg har brukt for å belyse min problemstilling og den kritiske anvendelsen av kildene. I kapittel 3 gis det en utdypende forståelse av vold, oppdragervold, oppdragervoldens skadevirkninger og til slutt mulige forklaringsfaktorer på oppdragervolden. Videre i kapittel 4 vil foreldreveiledning som forebyggende tiltak og barnevernets rolle være fremtredende. I kapitlet settes det også et søkelys på ulike elementer i veiledningen som kan ha betydning for den framtidige relasjonen mellom sosialarbeideren og foreldrene. Det er disse elementene som videre drøftes i kapittel 5. Avslutningsvis vil jeg i kapittel 6 oppsummere oppgavens hovedpunkter og komme med egne refleksjoner rundt problemstillingen.

2 Metode

Olav Dalland siterer Vilhelm Aubert og definerer metode slik: «En metode er en framgangsmåte, et middel til å løse problemer og komme frem til ny kunnskap. Et hvilket som helst middel som tjener dette formålet, hører med i arsenalet av metoder» (Aubert 1985 sitert fra Dalland 2012,111).

2.1 Metodisk framgangsmåte

Denne oppgaven er basert på en litteraturstudie. Ifølge Jacobsen (2010,54) er en litteraturstudie en metode der man baserer seg på sekundærdata for å finne frem til kunnskap. Sekundærdata baserer seg på andres kvalitative og kvantitative forskning, det vil si det andre har publisert i bøker, tidsskrifter, rapporter, statistikk og lignende (Jacobsen 2010,54). Jeg har med andre ord tatt utgangspunkt i empirisk forskning og teorier som allerede eksisterer for å belyse og drøfte min problemstilling.

Jeg har innhentet litteratur på flere måter. Jeg har hatt stor nytte av søketjenestene Oria, Google Scholar og Idunn. Når jeg har brukt de ulike søketjenestene har jeg brukt emneord som *oppdragervold*, *etniske minoritetsfamilier*, *etnisitet i sosialt arbeid*, *barnevern og etniske minoriteter*, *kultursensitivitet*, *foreldreveiledning i barnevernet* og *corporal punishment*. Jeg har brukt SSB for å innhente relevant barnevernsstatistikk og kunnskap om innvandreres sosioøkonomiske vilkår. For å finne offentlig politikk om fagfeltet har jeg vært inne på regjeringen sine nettsider, det var her jeg fant tiltaksplanen for 2014-2017 om bekjempelse av vold og seksuelle overgrep mot barn og unge. Pensumlister fra emner jeg har hatt tidligere i

studiet har også viktige kilder til litteratur. Videre har jeg benyttet anledningen til å bruke mine erfaringer fra praksis i barneverntjenesten og min egne erfaringer ved å tilhøre en etnisk minoritetskultur. Jeg vil gjøre leseren oppmerksom på at mine erfaringer ikke har et faglig eller vitenskapelig grunnlag, det har likevel preget min forforståelse og oppgavens innhold.

2.2 Tilgjengelig data

I oppgaven har jeg blant annet anvendt Paulo Sérgio Pinheiro (2006) sin rapport *World Report on Violence Against Children* utgitt av UNICEF. En risiko med internasjonale studier er at de ikke er direkte overførbare til en norsk kontekst, blant annet på grunn av andre samfunnsmessige forhold (van der Weele, Ansar og Castro 2011, 124). Det kan likevel være relevant å benytte seg av slike studier i noen sammenhenger.

Det foreligger svært få norske omfangsstudier om fenomenet vold i oppdragelsen, og kunnskapen er foreløpig liten. Det finnes derimot undersøkelser som sier noe om forekomst av vold mot barn og unge generelt. Med unntak av Svein Mossige og Kari Stefansen sine rapporter for Norsk institutt for oppvekst, velferd og aldring (NOVA), om vold og overgrep mot barn og unge fra 2007 og 2016, finnes det lite norsk forskning om vold mot barn blant minoritetsfamilier. De meste som finnes er anekdotiske eksempler (Berggrav 2013,9). En risiko ved omfangsstudier er at det ofte er lav svarprosent blant minoritetsgrupper, noe som kan gjøre det vanskelig å si noe om omfanget av vold i minoritetsfamilier med sikkerhet.

Til tross at det finnes få studier om vold mot barn i minoritetsfamilier, viser den forskningen som faktisk er gjort at barn med etnisk minoritetsbakgrunn er i større grad utsatt for vold, enn barn som er etnisk norske (Berggrav 2013, 14). Å ha innvandrerbakgrunn har i tidligere studier ungdoms voldsutsatthet generelt, blant annet av Pape og Stefansen (1999) vist seg å ha stor betydning (Mossige og Stefansen 2007,60). Tilsvarende kommer frem i Tone Dyrhaug og Vibeke Sky sin SSB rapport om innvandrerbarn i barnevernet. I rapporten fremkommer det at barn med innvandrerbakgrunn utgjør en større andel når gjelder barneverntiltak grunnet vold i hjemmet (Dyrhaug og Sky 2012,29). I De norske undersøkelsene *Vold og overgrep mot barn og unge* av Svein Mossige og Kari Stefansen fremkommer det også at det er sammenheng mellom foreldres fødeland og unges rapportering av unges utsatthet for vold fra foreldre. Det viser seg at andelen som er utsatt for fysisk vold fra foreldre er større blant unge av foreldre med ikke-vestlig opprinnelse (Mossige og Stefansen 2007,60; 2016,48).

Som framhevet tidligere i oppgaven er vold et vidt begrep. Jeg har merket at det i statistisk sammenheng ikke settes et skille på volden som skjer i barnas nære relasjoner. Siden denne oppgave tar for seg oppdragervold vil det ikke være relevant å fokusere for mye på undersøkelser som omfatter vold i familien generelt. Det kan være misvisende å bruke generell kunnskap om vold i hjemmet for å belyse oppdragervold, en konsekvens kan være at oppdragervoldens særegenhet ikke kommer frem godt nok. Det kan derfor være risikabelt å bruke informasjon som baserer seg på vold generelt, for å besvare på problemstillingen.

Det fins noe litteratur særskilt om oppdragervold og arbeid med minoritetsfamilier i Norge, men mer litteratur om vold i familien generelt. Redd barna kom derimot i 2013 ut med *Tåler noen barn mer juling? En kartlegging av hjelpeapparatets håndtering av vold mot barn i minoritetsfamilier* skrevet av Silje Berggrav. Rapporten baserer seg på intervjuer med fagfolk som jobber med minoritetsfamilier, og søkelyset er det norske hjelpeapparatets arbeid med vold i minoritetsfamilier. Rapporten har et særskilt fokus på oppdragervold og har derfor vært et viktig bidrag i denne oppgaven. Også litteraturlisten i rapporten har vært et viktig hjelpemiddel for å finne frem til relevant litteratur. Det var her jeg fant ut om boken *Barn som lever med vold i familien* av Unni Heltne og Øystein Steinsvåg (2011) som også vært et sentral for oppgaven. Hovedfokuset i boken er hvordan barneverntjenesten kan forstå og avdekke vold og hvordan man kan ta opp vold med barnet og familien. Særlig relevant er bokens kapittel 11 om erfaringer fra arbeid med minoritetsforeldre som praktiserer oppdragervold, skrevet av Judith Van der Weele, Nadia Ansar og Yalila Castro. I kapittelet gis det en utdypende redegjørelse av oppdragervold som fenomen, og det trekkes frem ulike framgangsmåter for sosialfagligarbeid med etiske minoritetsfamilier som praktiserer oppdragervold.

2.3 Kildekritikk

Kildekritikk innebærer å vurdere og karakterisere de kildene man har benyttet (Dalland 2012,67). Jeg har vært kritisk til kildene jeg har brukt i oppgaven ved å vurdere hvorvidt innholdet i kildene har vært relevant og gyldig for å belyse min problemstilling. Jeg også har vært opptatt av å bruke oppdatert kunnskap. Sosialt arbeid er stadig under utvikling og det er derfor nødvendig å holde seg à jour med forskning og litteratur på området. Likevel har jeg brukt noe eldre litteratur når det gjelder begrepsavklaringer og sentrale teorier som jeg anser som relevante for problemstillingen.

2.4 Objektivitet og verdinøytralitet

Min minoritetsbakgrunn kan ha vært en blind flekk i arbeidet med oppgaven. Jeg er oppvokst i Norge er sterkt påvirket av norske verdier. Men jeg er også påvirket av mine foreldre som ikke er etnisk norske, deres synspunkter og verdier har naturligvis blitt en del av mine egne. Det kan ha gjort at jeg i større grad har fokusert på kulturelle faktorerens betydning for minoritet foreldres bruk av vold i oppdragelsen. Det er viktig å være bevisst over sine verdier på det menneskelige, politiske og faglige plan. En slik bevissthet vil videre gjøre at en er i stand skille ut vitenskapens verdier og forholde seg til dem (Dalland 2012,119). Å være objektiv i forbindelse med kvalitative metoder vil si at jeg erkjenner at jeg som menneske er subjektiv og er ærlig om hva min subjektivitet innebærer (ibid).

3 Oppdragervold

3.1 Vold

Hvordan vi velger å definere begrepet vold, vil ofte påvirkes av hvorvidt vi søker en universell definisjon eller om vi ønsker å benytte det primært om handlinger mellom barn og voksne i nære relasjoner (Heltne og Steinsvåg 2011,19). Det finnes ingen entydig definisjon av vold som alle kan slutte seg til (Heltne og Steinsvåg 2011,19). Det er store kulturelle variasjoner i hva som defineres som vold, og dermed flere forståelser og inndelinger av voldsbegrepet (Berggrav 2013,12).

Isdal (2000,36) definerer som nevnt vold slik: «Vold er enhver handling rettet mot en annen person, som gjennom at denne handlingen skader, smerter, skremmer eller krenker, får denne personen til å gjøre noe mot sin vilje, eller slutte å gjøre noe han eller hun vil». Denne definisjonen av vold tar utgangspunkt i voldens funksjon og hvordan den påvirker den utsatte. Volden blir med andre ord en funksjonell makthandling, der handlingens mål er å påvirke den andre (Isdal 2000, 36-38).

3.1.1 Symbolsk makt

Ifølge Isdal (2000,37) ligger det mye makt i å kunne definere volden. Den franske sosiologen Pierre Bourdieu (1930-2002) fremhever den symbolske makten i samfunnet. Symbolsk makt innebærer at makt er basert i språk og kommunikasjon, og at den påvirker virkelighetsforståelsen. Språket påvirker hvem som har mulighet til å definere hva som kan regnes som rett og galt i et samfunn (Norvoll 2009,88). Majoritetssamfunnets symbolske makt

innebærer makten til å definere verden på bestemte måter (Rugkåsa 2008,83). I Norge er oppdragervold ulovlig. Dermed kan en si at majoritetskulturen gjennom språket har definert oppdragervold som noe galt, og at etniske minoritetsforeldre trenger å veiledes til å bruke oppdragelsesmetoder som er anerkjent i majoritetssamfunnet. Språket har makten over tankene og dermed også over våre handlinger. Bak handlingen ligger det et virkelighetssyn og et verdigrunnlag. Kanskje ligger det et helt annet virkelighetssyn knyttet til oppdragelse blant etniske minoriteter. Det er viktig at sosialarbeideren tar hensyn til dette i veiledningen (Norvoll 2009, 88).

3.2 Oppdragervold

Som nevnt i kapittel 1, kan oppdragervold defineres slik: «Corporal punishment is the use of physical force with the intention of causing a child experience of pain but not injury for the purpose of correction or control of the child's behavior.» (Strauss 1994 sitert fra van der Weele, Ansar og Castro 2011, 122). Som en forstår er hensikten med volden at barnet skal erfare smerte slik at det ikke gjentar uønsket atferd. Oppdragervoldens aller viktigste funksjon er å korrigere uønsket atferd. Som regel ligger det en god intensjon i bunnen og et ønske om å oppdra barnet til å bli en ansvarlig og lovlydig borger, og sikre at det vil få det godt i livet. Det foreligger ikke en intensjon om å påføre barnet skade (van der Weele, Ansar og Castro 2011,127).

En kan også skille mellom fysisk og psykisk oppdragervold. Fysisk oppdragervold defineres som slag, klaps og ris med hånd eller med bruk av gjenstander som pisk, stokk, belte, sko og tresleiv. Psykisk oppdragervold blir forklart som atferd og straff som nedvurderer, latterliggjør, truer, skremmer eller ydmyker barnet. Det kan for eksempel innebære bruk av nedsettende og ydmykende ord eller non-verbalt språk, som for eksempel blikk, tegn og eller annet kroppsspråk. Det kan også handle om å bli utskjelt foran andre mennesker, eller å bli utpekt som syndebukk (Pinheiro 2006 51-53).

For å skille oppdragervold fra andre former for vold mot barn kan man ta utgangspunkt i instrumentell og impulsiv vold. Den instrumentelle oppdragervolden kjennetegnes av at den er kontrollert og ment til et bestemt formål. Mens den impulsive volden er spontan, ukontrollert og styrt av sterke følelser som aggresjon, frustrasjon og sinne. Et eksempel på dette er foreldre med traumelidelser. Foreldrenes alarmberedskap kan være kronisk aktivert, noe som gjør at de overreagerer på bagateller. Disse foreldrene vil ikke ha en bevisst intensjon om å oppdra og kan i

etterkant angre utageringen. Likevel kan det være vanskelig å skille instrumentell vold og impulsiv vold som to uavhengige fenomener. Det er for eksempel vanskelig å se for seg at den instrumentelle oppdragervolden skjer i fravær av negative emosjoner (van der Weele, Ansar og Castro 2011, 122). Å sette et skille mellom begrepene oppdragervold og barnemishandling er ikke uproblematisk. For selv om intensjonene med oppdragervold ikke er på skade barnet, kan volden lett komme ut av kontroll og det vil dermed foreligge en risiko for skade (Ghershoff 2002, 540).

3.3 Oppdragervoldens skadevirkninger

Det er lite forskning på oppdragervoldens skadevirkninger, dette fordi det er vanskelig å sette et tydelig skille mellom oppdragervold og annen familievold. På bakgrunn av dette kan det være vanskelig å studere oppdragervoldens konsekvenser som noe separat (Weele mfl. i Heltne og Steinsvåg 2011,126). I Pinheiros (2006) verdensomfattende UNICEF rapport om vold mot barn, kommer det frem at 75% av barna som ble spurt om fysisk straff i oppdragelsen, så på det å bli straffet fysisk som noe negativt. Barna beskrev det å bli slått som ydmykende, nedverdiggende og smertefullt. De ønsket at foreldrene brukte andre former for disiplinering og en forklaring på hva de hadde gjort galt (Pinheiro 2006,53). Barn og unge som er utsatt for oppdragervold forteller at smerten fort går over, at det verste er følelsen de sitter igjen med. En følelse av å ha blitt krenket, devaluert og ydmyket foran flere (van der Weele, Ansar og Castro 2011,126). Oppdragervoldens største skadevirkning er frykten den vekker hos barnet. Frykten hemmer barnets evne til å inngå i trygt samspill med andre mennesker, den hindrer en balansert utvikling av personligheten og forstyrrer evnene til læring hos barnet (van der Weele, Ansar og Castro 2011, 126).

3.4 Mulige årsaker til foreldrenes bruk av oppdragervold

For å kunne samarbeide og veilede etniske minoritetsforeldrene som utøver oppdragervold kan det lønne seg at vi som sosialarbeidere setter oss inn i hvilke årsaker som kan ligge bak deres oppdragelsespraksis. Årsakene kan ligge i både individuelle faktorer ved foreldrene og/eller gruppe- og samfunnsfaktorer (Jørgensen og Van der Weele 2009, 65-66).

3.4.1 Doxa

Doxa betyr det vi tar for gitt og handler om usynlige kulturelle tråder som fungerer som normer (Leira 2003,46). De fleste etniske minoriteter i Norge har sin opprinnelse fra land der det er vanlig å utøve oppdragervold, det kalles da heller ikke for vold, men disiplin (Jørgensen og Van

der Weele 2009,63). For disse foreldrene kan det hende at det tas for gitt at det er normal og kanskje til og med nødvendig å utøve vold i oppdragelsen.

3.4.2 Kulturelle faktorer

Som sosialarbeidere vil vi i vårt arbeid, møte mennesker med ulike holdninger og verdier knyttet til familieliv og barneoppdragelse. Det er nyttig at vi har kunnskap om hvordan kulturelle verdier kan påvirke oppdragelsen, og hvilken betydning minoritetssituasjonen og akkulturasjonsprosessen kan ha for etniske minoritetsforeldres valg av oppdragelsesmetoder (Jávo 2010,55).

Kultur kan betraktes som måter å oppfatte virkeligheten på, og påvirker verdier, normer og handlemåter. Kulturen reflekteres også i ideologi for barneoppdragelse og oppdragelsespraksis. Samtidig er kultur noe som stadig er i endring og vil påvirkes av endrede omgivelser, slik som etter migrasjon (Korbin 2002 sitert av Neumayer, Mayer og Sveaass 2008,4).

Det er store kulturelle variasjoner i hva som defineres som vold, og i mange land skilles det mellom hva som kan regnes som legitim fysisk avstraffelse og fysisk mishandling (Sommerfeldt, Hauge og Øverlien 2014,28). Foreldre kan ha svært ulik oppfatning av hva de legger i begrepet vold og ikke minst hvordan volden påvirker barnet. Å gi klaps smekke eller gi ørefik til barn betraktes ikke nødvendigvis som vold i alle kulturer. Det kan betraktes som en del av en normal oppdragelse og til barnets beste (Jávo 2010,150). Noen foreldre vil kanskje si at de slår med kjærlighet og at det å oppdra barnet er en måte å vise omsorg på.

Foreldrenes oppdragelsesmåter vil også være preget av minoritetssituasjonen familien lever i og må derfor også forstås i et akkulturasjonsperspektiv. Dette vil si at foreldrene i møte med en ny kultur forsøker å forandre eller justere sine verdier for å tilpasse barna til den nye virkeligheten (Jávo 2010,70-71). Forskning har vist at jo lengre en minoritetskultur har vært i kontakt med en majoritetskultur, jo mer har det foregått et skifte i oppdragelsespraksis (Jávo 2010,71).

3.4.3 Etnoteorier

Etnoteorier er foreldreskapets hva og hvorfor (Salole 2013,120). Begrepet brukes ofte om foreldres ideer og forestillinger om oppvekst, omsorg og oppdragelse som tar utgangspunkt i kulturell bakgrunn. Oppdragelsesformer som springer ut av foreldres etnoteorier og kulturelle

verdier, kan være nyttige for barnets utvikling i en kultur mens det i en annen kultur kan oppfattes som umoralsk og lite funksjonelt (Jávo 2010,64). Etnoteoriene blant etniske minoritetsforeldre er ofte basert på kunnskap om et annet samfunn enn det deres barn vokser opp i (Salole 2013,120-121). Det kan derfor bli problematisk når disse familiene overfører disiplineringmetoder med fysisk irettesettelse til en norsk kontekst (Aadnesen og Hærem 2007,113).

3.4.4 Kollektivistisk og Individualistisk syn på familieliv og oppdragelse

Etnisk minoritetsforeldre i Norge er ikke en homogen gruppe, hverken sosiokulturelt, religiøst eller språklig. Likevel har de til felles at de har en oppvekst og erfaringsbakgrunn fra andre kontekster enn den norske, og er påvirket av andre kulturelle verdier enn det som gjerne omtales som norske (Neumayer, Meyer og Sveaass 2008, 4). I ulike samfunn har man ulike syn på hvilke behov barn har, hva som forventes av dem, hvilke verdier som skal læres bort til barnet og hvordan det er best å formidle disse. Avstraffelse av barn er noe som skjer i alle kulturelle sammenhenger, men det er forskjeller på hvorfor og hvordan barn straffes (Skytte 2008,80). For å forstå hvordan oppdragelse i ulike kulturer fungerer, kan det være nyttig å ha kunnskap om de idealtypiske forskjellene mellom kollektivistisk og individualistisk livssyn (Skytte 2008,67). I faglitteraturen om nye etniske minoriteter og oppdragelse er dette en av de mest brukte modellene. Det er viktig få frem at det de to overnevnte synene på familieliv og barneoppdragelse kun er idealtypiske (Qureshi 2008,130).

Innenfor en kollektivistisk kulturramme handler oppdragelsen om å veve barnet inn i et nett av relasjoner og forpliktelser overfor andre (Jávo 2010,67). I slike kulturer er det vanlig at den utvidede familien også deltar aktivt i oppdragelsen (Jávo 2010,67). Den utvidede familien utgjør den faste rammen rundt livet og individet anses som lykkelig hvis familien som en helhet fungerer som godt, det viktigste i barneoppdragelsen er derfor at barna oppdras til å verdsette familien. Den idealtypiske familien i det kollektivistiske livssynet er meget hierarkisk oppbygget med tildelte roller som bestemmer hvilken plassering og funksjon hvert familiemedlem har (Skytte 2008,68-71). Sosial kontroll, lojalitet, lydighet og respekt vektlegges i oppdragelsen og barna oppdras til å vise respekt og lydighet til eldre (Aadnesen og Hærem 2007, 42).

I det individualistiske livssynet er det derimot enkeltindividet som er i fokus. Barnet blir oppdratt med bevisstheten om at det er selv ansvarlig for livet sitt og har lov til å gjøre hva hun eller han

selv ønsker. Målet med en slik oppdragelse er at barnet gradvis skal bli i stand til å klare seg selv og utvikle individuelle evner (Skytte 2010,67-69). Oppdragelsen i en slik kulturell kontekst vil bære preg av å stimulere barnet til å være selvstendig, stole på seg selv og ta hensyn til egne behov (Jávo 2010, 66). Selv om oppdragelsen bygger opp under målet om at barnet skal klare seg selv, er det midlertidig ikke likegyldig hvordan barnet oppnår dette. Det blir ansett som et tegn på modenhet at barnet ikke bare er i stand til å ta egne valg, men at hun eller han også gjør dette innenfor rammer som er akseptable for foreldrene og storsamfunnet (Skytte 2008,69).

Det er forskjeller mellom kollektivistisk og individualistisk orienterte oppdragsstiler med hensyn til autoriteter, moralens formål og sanksjoner for dårlig oppførsel. Dette kan ha stor betydning for foreldrenes holdninger og formål med avstraffelse av sine barn (Aadnesen og Hærem 2007,112). I familier med et kollektivistisk livssyn er det ikke bare barnet som blir holdt ansvarlig ved dårlig oppførsel. Hele familien og ikke minst moren blir utsatt for kritikk. Som tidligere framhevet er det i det kollektivistiske livssynet hele familiens ansvar å oppdra barnet. Alder gir autoritet og dermed rett til å fysisk straffe de yngre. Eldre søsken kan derfor fysisk disiplinere de yngre ved dårlig oppførsel. Avstraffelsen settes inn som et disiplineringmiddel mot barnets uønskede atferd, men er ikke rettet mot barnets karakter. Det skilles dermed skarpt mellom person og handling (Skytte 2008,81).

I familier med individualistisk orientert oppdragerstil er derimot hensikten med straff at barnet skal internalisere moralske holdninger og føle skyld (Aadnesen og Hærem 2007, 112). I familier med individualistisk livssyn blir det ansett som viktig at barnet selv forstår at avstraffelsen er rettfærdig og at det erkjenner den fulle rekkevidden av hva det har gjort. Det er grunnleggende at barnet tenker, forstår og velger selv, det er meningen at skyldfølelsen skal trene opp barnets indre autoritet (Skytte 2008,81).

3.4.5 Sosioøkonomiske faktorer

I sosialt arbeid med barnefamilier er det viktig at sosialarbeideren er oppmerksom på hvilke sosioøkonomiske vilkår foreldrene har for å skape gode rammer rundt oppveksten til barna sine (Skytte 2008,32). Norge er et land med små ulikheter, der de aller fleste har en god levestandard. Men det er også mange som lever under tuffe kår (Thorsen 2014). Ifølge Paulsen, Torshaug og Berg (2014,4) har innvandrerbefolkningen i Norge en generell lavere inntekt og sysselsetting enn den øvrige befolkningen. Spesielt innvandrere fra Afrika og Asia er mer økonomisk sårbare enn

resten av befolkningen. De opplever sin egen økonomi som mer presset, mangler oftere goder på grunna av dårlig råd, og har en svakere tilknytning til arbeidsmarkedet (Thorsen 2014). En mulig risiko for voldsutsatthet er dårlig økonomi (Mossige og Stefansen 2016,49). Studier viser at barn og unge som vokser opp i familier med flere negative levekårsfaktorer har større sannsynlighet for å omfattes av barneverntiltak (Pulsen, Thorshaug og Berg 2014,4). Når familiens sosioøkonomiske kår har betydning for foreldrenes omsorgskapasitet og oppdragerstrategier, handler det om at familiens samlede belastning har betydning for foreldrenes kapasitet til omsorgsutøvelse (Sommerfeldt, Hauge og Øverlien 2014,31). Det skal nevnes at etniske minoritetsfamilier er en meget differensiert gruppe. Det finnes familier der foreldrene har høy utdanning, gode jobber og muligheter for å tilrettelegge barnas oppvekst på både gjennomsnittlige og privilegerte betingelser (Skytte 2008,33)

3.4.6 Flyktningrelaterte faktorer

Flyktningrelaterte faktorer omhandler konsekvenser av flukt, krig og lange opphold på asylmottak, og hvordan dette kan påvirke foreldrenes foreldrekompetanse, psykiske helse og barnas omsorgssituasjon (Paulsen, Thorshaug og Berg 2014,4). Mange asylsøkere og flyktninger kan være traumatiserte etter å ha levd i lang tid med undertrykkelse, krig, fengsling og overgrep. En overgang til et nytt land og ny kultur, og det å måtte lære seg nye kulturelle koder, et nytt språk og danne nye nettverk, kan være psykisk belastende (Varvin 2015,13-16). Foreldrene kan slite med tap og traumer og kan derfor blir oftere irritert ty til fysisk avstraffelse på grunn av mange stressfaktorer (Aadnesen og Hærem 2007,114). Det kan være utfordrende for foreldrene å komme fra et samfunn der storfamilien, naboer og lokalsamfunnet hjalp til med barneoppdragelse, til en nytt samfunnet uten et sosialt nettverk som kan gripe inn i familiens konfliktsituasjoner. Mangel på sosialt nettverk er imidlertid ikke noe som bare påvirker innvandrerfamilier. Også norske familier kan ha svake sosiale nettverk, disse familiene viser en tilsvarende svekket kapasitet til problemløsning (Berggrav 2013,19).

4: Foreldreveiledning som forebyggende tiltak

Berggrav (2013,74) har i sin kartleggingsrapport kommet med en del anbefalinger og forslag knyttet til det direkte arbeidet med vold i oppdragelsen blant minoritetsfamilier. Hun mener at styrking av foreldres omsorgskompetanse er vesentlig tiltak, og påpeker at en økt satsing på foreldreveiledningskurs vil både være til nytte for minoritetsforeldre og majoritetsforeldre. I

dette kapittelet skal jeg først kort redegjøre for barneverntjenestens rolle og deretter utdype hva foreldreveiledning er. Avslutningsvis vil jeg kort gjøre rede for ulike elementer som kan ha betydning for et godt samarbeid med foreldrene i veiledningen. Jeg har valgt å rette oppmerksomheten mot følgende elementer: sosialarbeiderens bevissthet rundt egen makt, helhetsperspektivet, tillit, relasjonsbygging, kultursensitivitet og kulturkompetanse, kommunikasjon og språk. Disse vil videre utdypes og drøftes i kapittel 5.

4.1 Barneverntjenestens rolle

Barneverntjenestens ansvar og hovedoppgaver er regulert i lov av 17.juli 1992 om barneverntjenester (Barnevernloven). I lovens §1-1 heter det at:

Formålet med denne loven er:

- Å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid.
- Å bidra til at barn og unge får trygge oppvekstvilkår

Barnevernet komme ofte i kontakt med minoritetsbarn som enten direkte eller gjennom andre forteller at de har vært utsatt for vold i oppdragelsen (Weele, Ansar og Castro i Heltne og Steinsvåg 2011,120). I et forebyggende perspektiv er det dermed barnevernets oppgave å endre oppdragelsespraksisen i disse foreldrene (Aadnesen og Hærem 2007,115). Dette skal i første rekke tilstrebes gjennom hjelpetiltak i hovedsak basert på samarbeid med familien (Bunkholdt og Sandbæk 2008,32). Norsk innvandrersforum (2013,24) har i sin rapport framhevet hvor avgjørende det er at barnevernet bidrar til å styrke foreldrerollen til etniske minoritetsforeldre, gjennom økt satsing på hjelpetiltak i hjemmet. I rapporten anbefales det blant annet at barnevernsansatte gjennom foreldreveiledning har en dialog med foreldrene om grensesetting uten fysisk avstraffelse, hvilke verdier som er viktige i oppdragelsen i Norge og hvilke verdier som kan overføres fra hjemlandet.

4.2 Foreldreveiledning

Selv om all vold er uakseptabelt, vil det variere hvilke tiltak som skal iverksettes for å forebygge eller hindre bruk av vold i oppdragelsen. Mens den grove volden kan kreve mer omfattende tiltak som omsorgsovertagelse, vil mild oppdragervold lettest bearbeides med gode pedagogiske tiltak i et kultursensitivt perspektiv (van der Weele, Ansar og Castro 2011, 123). Foreldreveiledning er

et omsorgsendrende hjelpetiltak hjemlet i barnevernloven §4-4, målet med tiltaket er å øke foreldrenes omsorgskompetanse og bidra til endring i foreldrenes omsorgspraksis. Ved å styrke foreldrenes omsorgskompetanse og dermed forbedre barnas omsorgssituasjon kan en unngå omsorgsovertagelse (Bunkholdt og Sandbæk 2008,174). Felles foreldreveiledningsmetodene er at det legges vekt på å støtte familiene og bygge opp foreldrenes kompetanse (Bunkholdt og Kvaran 2015,198). I metodene gjenspeiles det en sterk tro på at familier har flere ressurser enn de selv klarer å bruke, og at det viktigste for profesjonsutøveren er å finne frem til disse ressursene og støtte familien i å bruke dem (Bunkholdt og Kvaran 2015, 198-199). Ved å styrke foreldrenes ressurser og muligheter til å gi barnet en god oppvekst, kan barnevernet bidra til en positiv endring både hos barnet og familien (Bunkholdt og Kvaran 2015,168).

Å være forelder i Norge, kan for mange etniske minoritetsforeldre være et helt annet prosjekt enn i hjemlandet. Hvordan disse foreldrene har blitt oppdratt i sitt hjemland, er ikke alltid i samsvar med det som er relevant og ønskelig i en norsk kontekst, dette kan oppleves som utfordrende (Aadnesen og Hærem 2007,26). En mor beskriver denne situasjonen slik:

«Det er ikke enkelt å komme fra en tradisjon der fysisk avstraffelse er alminnelig akseptert i barneoppdragelse, og så skulle oppdra barn i Norge slik det aksepteres her når man som foreldre ikke har kunnskap eller har erfart andre måter» (Aadnesen og Hærem 2007,114).

Foreldre med etnisk minoritetsbakgrunn vil kunne ha behov foreldreveiledning i forbindelse med å være forelder i en annen kulturell kontekst enn de selv er oppvokst med (Neumayer, Mayer og Sveaass 2008,15-16). International Child Development Program (ICDP) er et eksempel på et foreldreveiledningsprogram som er tilpasset familier med innvandrerbakgrunn. Målsettingen er å bygge bro mellom foreldrenes tradisjonelle omsorgsverdier og praksis, og de verdiene og rettighetene som de møter i det norske samfunnet. Programmet har også et tydelig fokus på å styrking og bevisstgjørelse av foreldrenes positive praksis overfor sine barn, og å øke deres oppmerksomhet på å se barnets positive sider (Neumayer, Mayer og Sveaass 2008,15-16). Gode samtaler med foreldrene, bygd på respekt for dette mangfoldet vil kunne legge grunnlag for endret oppdragelsesmønster og ny innsikt (van der Weele, Ansar og Castro 2011, 134). I veiledning med familiene er det viktig at sosialarbeideren erkjenner og respekterer familiens

særpreg, kultur, tro og mål for sine barn, som gjør dem forskjellige. Dette danner et godt utgangspunkt for samarbeid (Bunkholdt og Sandbæk 2008, 175).

4.3 Relasjonen som forutsetning for en endringsskapende prosess

En god relasjon er grunnleggende for å lykkes med foreldreveiledning som forebyggende tiltak. Relasjonen er avgjørende for å yte god hjelp og motivere til forandring og utvikling (Eide og Eide 2004, 125). Relasjonen mellom klienten og sosialarbeideren er selve fundamentet for det arbeidet de skal gjøre sammen (Aamodt 2014,61).

4.4 Tillit

Relasjonen vil alltid påvirkes av hvordan de samhandlende kommuniserer med hverandre, hvilke forventninger de har til hverandre og hvordan hver av dem er som person (Aamodt 2014,61-62). I alle forhold mellom mennesker er tillit en grunnleggende faktor (Skau 2011,34). Et godt samarbeid krever dermed tillit og en felles forståelse. Det er derfor en utfordring at mange minoritetsfamilier har mistillit til barneverntjenesten (Berggrav 2013,51). I møte med foreldrene er det sosialarbeideren som kan endre mulige misoppfatninger foreldrene har av barneverntjenesten og opparbeide tillit. Tilliten kan hverken kreves eller forutsettes, det er noe sosialarbeideren må gjøre seg fortjent til. (Skau 2011,34).

4.5 Kultursensitivitet og kulturkompetanse

I diskusjonen om barnevern og etniske minoriteter snakkes det påfølgende om kulturelle forskjeller og behovet for kulturkompetanse og kultursensitivt barnevern (Paulsen, Thorshaug og Berg 2014,10). Kultursensitivitet kan ifølge Qureshi (2009,209) forstås som å vise forståelse og ivareta og respektere andres verdier og ulikhet. Begrepet inviterer til økt fokus på kultur for større bevissthet, forståelse og kunnskaper i arbeid med blant annet etniske minoriteter. Kulturkompetanse handler derimot om hvordan summen av den totale kulturkunnskapen anvendes i en samhandlingskontekst (ibid).

4.6 Kultursensitiv kommunikasjon

Kulturelle forskjeller vil ha betydning for kommunikasjonen i veiledningen. Kultursensitiv kommunikasjon innebærer at sosialarbeideren er bevisst over når og i hvilken grad de kulturelle forskjellene påvirker interaksjonen med foreldrene. Det handler også om at det tas hensyn til

disse forskjellene slik at de kan lett oppdages, og slik at begge parter opplever samtalen som meningsfull (Jávo 2010,160).

4.7 Helhetsperspektivet

Spenningsfeltet mellom samfunn og individ i sosialt arbeid, fremhever vektleggingen av helhetsperspektivet. Dette innebærer at sosialarbeideren i sitt arbeid skal rette sin oppmerksomhet mot samspillet mellom individet dets omgivelser for å fange inn helheten i situasjonen (Levin 2004, 15).

5: Hva skal til for å samarbeide og påvirke til endring?

Som sosialarbeidere må vi være bevisst over hvorfor vi handler som vi gjør i konkrete situasjoner, hvilke informasjon vi tar hensyn til, hvilke vi overser eller gir mindre vekt, og hvilke teorier og kunnskapsgrunnlag vi legger i grunn for vårt arbeid med mennesker (Aamodt 2014,30). Et godt samarbeid mellom barnevernet og etniske minoritetsforeldre er viktig om man skal få til en endring i familiene. Men hva er det vi som hjelpere trenger å ha på plass for å skape en god relasjon og påvirke til endring? Hva er det som skal til for å få til et godt samarbeid? Og hva er utfordringene? I følgende kapittel skal jeg drøfte ulike elementer som kan være avgjørende for et godt samarbeid og endring.

5.1 Tillit i relasjonen

I Berggrav (2013,7) sin rapport framheves det at mange minoritetsforeldre møter barnevernet med stor mistillit og tro om at de skal ta fra dem barna deres. At etniske minoritetsfamilier mangler tillit til barnevernet kan bunne i at de har manglende forståelse av barnevernets oppgave og funksjon (Aadnesen og Hærem 2007,65). En årsak kan være at mange etniske minoritetsforeldre har bakgrunn fra land der det ikke er vanlig at det offentlige griper inn i familielivet. I mange ikke-vestlige kulturer er det ikke uvanlig at man har en sterk oppfatning av at barnet tilhører familien. At et system utenfor familien skal verne barnet kan dermed virke fremmed for mange (Aadnesen og Hærem 2007,65). Mistilliten kan også komme av rykter eller måten barnevernet framstilles i media. Det kan være en risiko at mediene fremstiller barnevernssaker med et ensidig perspektiv og at barnevernets synspunkter og argumenter ikke kommer frem på grunn av taushetsplikten.

Barneverntjenesten er en av de viktigste hjelpeinstansene for barn i Norge, at mange etniske minoritetsfamilier ikke har tillit til barnevernet er svært uheldig. Frykt og mistillit til barneverntjenesten kan hindre en åpen dialog og at foreldre unngår å be om hjelp, selv om de anerkjenner behovet for det (Berggrav 2013,7). Sosialarbeideren kan påvirke til tillit eller mistillit blant foreldrene gjennom foreldreveiledning. På en annen side kan foreldreveiledningen i seg selv oppfattes som krenkende for noen foreldre. At et system utenfor familien skal fortelle dem hvordan barn skal oppdras kan oppfattes som et stort inngripen i privatlivet. Dermed vil relasjonens betydning være avgjørende. Ifølge Eide og Eide (2004,125) er en god relasjon er avgjørende for forandring og utvikling. Men dette forutsetter tillit og en felles forståelse av hva som er målet med samarbeidet og hvorfor veiledningen er viktig. Foreldrenes mistillit til barneverntjenesten kan gjøre at de ikke klarer å engasjere seg i en endringsprosess (Bunkholdt og Sandbæk 2008,217). Derfor er det nødvendig at sosialarbeideren forsøker å oppnå tillit.

For å etablere en god relasjon kan det også være nødvendig at sosialarbeideren gir foreldrene mulighet til å fortelle om hva de opplever at barnevernet er og hvilken rolle barnevernet har. Mange foreldre mangler kunnskap og barneverntjenesten som system og hvilke rettigheter de har (Aadnesen og Hærem 2007,62). I veiledningen bør det derfor settes av tid til å informere om barnevernets oppgaver og hva som er hensikten med barnevernets kontakt med familien. Berggrav (2013,51) hevder at minoritetsforeldre har en oppfatning av barnevernet som et system som tar barn fra familien, for mange er det ukjent at et av barneverntjenestens viktigste arbeidsområder er hjelpetiltak i hjemmet. På bakgrunn av dette tenker jeg at er det nødvendig at sosialarbeideren i samtale med familien understreker at foreldreveiledningen er et tiltak som skal utføres mens barnet bor hjemme. Det kan også være hensiktsmessig å utdype for foreldrene hva et hjelpetiltak er og hva som er formålet med tiltaket, samtidig som foreldrene får mulighet til å stille spørsmål. Gjennom en slik refleksjon med foreldrene kan en få frem stereotyper og fordommer om barnevernet, få oppklart misforståelser og fastslått barnevernets rolle og mandat. Med et slikt utgangspunkt kan grunnlaget legges for oppbygging av tillit og en god relasjon mellom sosialarbeideren og foreldrene (Aadnesen og Hærem 2007,62).

5.2 Spenningsfeltet mellom hjelp og kontroll- bevissthet om hvordan makt utspiller seg i relasjonen

Sosialt arbeid springer ut fra en intensjon om å hjelpe og bidra til gode endringer i menneskers liv (Ylvisåker 2014,77). Et spenningsfelt sosialt arbeid er plassert i, er forholdet mellom hjelp og kontroll. Ettersom oppgavens hovedfokus er foreldreveiledning i forbindelse med mild vold i oppdragelsesøyemed, er hjelperrollen mer framtrædende enn kontrollfunksjonen. Likevel er det et maktforhold i veiledningen som en ikke kan se bort ifra. I samhandling med foreldrene besitter sosialarbeideren symbolsk makt til å definere foreldrenes behov og vurdere deres omsorgsutøvelse (Ylvisåker 2014,80). Sosialarbeideren skal gjennom foreldreveiledning hjelpe foreldrene til å endre omsorgspraksis og samtidig til enhver tid kontrollere at foreldrenes omsorgskompetanse er tilstrekkelig for å kunne fortsette å ha omsorgen over barnet. Det utspiller seg dermed makt i veiledningen.

Vi vil aldri forstå brukerens foreldrenes atferd i relasjonen med mindre vi er bevisste over hvordan vi selv påvirker relasjonen (Aamodt 2014,36). I møte med foreldrene har vi som sosialarbeidere et stort ansvar for hvordan veiledningen utarter seg fordi det nettopp er vi som har makten til å legge premissene for innholdet i veiledningen (Qureshi 2009,212). Måten hjelpen utøves på endrer derimot ikke det grunnleggende maktforholdet, men det kan redusere belastningen for foreldrene som utsettes for maktbruken (Norvoll 2009, 72). Som representant for et offentlig makt- og hjelpeapparat kan vi bidra til å forsterke eller svekke foreldrenes avmaktsfølelse (Skau 2011,38). Makten vi besitter skal ikke forhindre at vi tilrettelegger for større grad av symmetri i relasjonen. I veiledningen kan dette gjøres ved å informere foreldrene om barnevernets hjelpe- og kontrollørrolle, i denne dobbeltrollen ligger kimen til mange av foreldrenes negative oppfatninger av barnevernet (Aadnesen og Hærem 2007,66).

5.2.1 Sosialarbeiderens makt til å definere en god oppdragelse- arbeid med egne blinde flekker

I veiledningen er det grunnleggende at sosialarbeideren utviser kontekstforståelse og forståelse av minoriteters sårbarhet, i møte majoriteten som normgivende premissleverandør (van der Weele, Ansar og Castro 2011,135). Som fremhevet tidligere i oppgaven, kan en sentral utfordring i veiledningen være ulike syn på hva som kan regnes som god oppdragelse. Når sosialarbeideren og minoritetsforeldrene har vidt forskjellige ideer og oppfatninger om oppdragelse, kan det komplisere veiledningen og det fremtidige samarbeidet. Faren kan være at

sosialarbeideren setter sine egne preferanser som standard og vurderer familiens omsorgsevner ut fra det.

Ifølge van der Weele, Ansar og Castro (2011,132) kan samtaler med foreldre som bruker oppdragervold, ofte bære preg av en moraliserende tone med klare formaninger om at bruk av vold i oppdragelsen ikke er lovlig i Norge. For enkelte foreldre kan dette forsterke skammen og avmakten knyttet til sin uduglighetsfølelse som omsorgsperson for sine barn (ibid). Å arbeide med mennesker med annen kulturell bakgrunn innebærer å stille seg utforskende også til egne verdier og holdninger, dette er nyttig spesielt ved formidling av noe som vi tar for gitt. På samme måte er det grunnleggende vi i veiledningen tilrettelegger for drøfting av det foreldrene anser som selvsagt og for gitt (Neumayer, Meyer og Sveaass 2008,32).

Å legge til rette for en likeverdig relasjon kan imidlertid være en utfordring med tanke på den symbolske og strukturelle makten barneverntjenesten har og hvordan dette preger klientforholdet (Sommerfeldt, Hauge og Øverlien 2014,39). I de fleste relasjoner mellom profesjonelle hjelpere og klienter, har den profesjonelle en strukturell og personlig makt som medfører at den profesjonelles vurderinger tillegges mer vekt enn menneskers egne vurderinger av sin livssituasjon (Bunkholdt og Sandbæk 2008,22). Majoritetsbefolkningen har definisjonsmakten på hva som betraktes som god omsorg og dermed hva som kan regnes som barnets beste (Sommerfeldt, Hauge og Øverlien 2014,39). Dermed vil sosialarbeideren faglige vurderinger som ansatt i et system tuftet på majoritetens kulturelle rammer og forståelse naturligvis veie mer enn foreldrenes forståelse av den aktuelle situasjonen. Å arbeide i voldsfeltet gjør at man at man er en del av ideologiske føringer, dette krever at vi har et våkent blikk på hvordan majoriteten perspektiver gjøres allmenngyldige uten at disse perspektivene nødvendigvis er faglig sett anbefalelsesverdige (van der Weele, Ansar og Castro 2011, 135).

Den normative dominansen som majoriteten besitter kommer i tillegg til en allerede skjevfordeling av makt mellom sosialarbeidere og foreldrene, noe som samlet kan utfordre arbeidet med den likeverdige relasjonen (Sommerfeldt, Hauge og Øverlien 2014,39). I møte minoritetsfamilier kan den norske oppdragermåten ofte bli gullstandarden, en risiko er at sosialarbeideren ser seg blind på positive omsorgspraksiser foreldrene har med seg fra hjemlandet. For å unngå å ugyldiggjøre foreldrenes positive oppdragelsespraksiser trenger de å løftes frem og anerkjennes (van der Weele, Ansar og Castro 2011,134). Selv om maktfordelingen

er ulik, er anerkjennelse i møte med foreldrene avgjørende som ledd i å tilrettelegge for erkjennelse og endring (Sommerfeldt, Hauge og Øverlien 2014,39). Det å få anerkjennelse i veiledningen, kan motivere foreldrene til å bygge videre på de positive sidene ved omsorgspraksisen. På en annen side kan alvorligheten i en del voldshandlinger kan lett bagatelliseres fordi sosialarbeideren ikke kjenner det igjen fra sin egen opplevelsesverden (van der Weele, Ansar og Castro 2011,135). Det er derfor viktig i veiledningen å få frem alvorret rundt oppdragervolden og at barnevernet ikke nødvendigvis er enig med foreldrenes forståelse. Like viktig er det å si dette på en måte som ikke krenker foreldrene. Sosialarbeideren kan for eksempel formidle at det kan være ulike forståelser av hva som er barnets beste, blant annet fordi majoritet og minoritet har ulike mål og verdier knyttet til barneoppdragelse. Parallelt med dette kan sosialarbeideren understreke at barnevernet også er opptatt av å høre foreldrenes forståelse av den aktuelle situasjonen og hva de anser som god oppdragelse (Aadnesen og Hærem 2007,66).

5.3 Sosialarbeiderens kulturkompetanse og kultursensitivitet

Sensitivitet omkring kulturelle forhold vil kunne forhindre misforståelser mellom sosialarbeider og familien, og bidra til en økt bevissthet rundt hvordan kulturelle referanserammer kan komme til uttrykk i for eksempel oppdragelse av barn (Sommerfeldt, Hauge og Øverlien 2014,54). Men jeg teker at det samtidig er nødvendig å reflektere over hvordan vi bruker begrepet kultursensitivitet og hvilke konsekvenser det får for vår praksis. En kultursensitiv tilnærming legger til grunn at det er noe særskilt med etniske minoritetsfamilier og at de skal møtes på en annen måte enn familier fra majoritetsbefolkningen. Dette kan føre til at minoritetsfamiliers kultur blir tillagt for stor vekt. Denne vektleggingen av kultur i arbeid med familiene kan føre til diskriminering, og at personer med minoritetsbakgrunn forstås som annerledes og møtes med andre forventninger. Eksempelvis kan det å forstå foreldrenes bruk av oppdragervold som noe kulturelt betinget, føre til at terskelen blir høyere for å gripe inn i minoritetsfamilier (Sommerfeldt, Hauge og Øverlien 2014,54). Det foreligger ingen holdepunkter om at vold er kulturelt betinget, vold er noe som forekommer i alle samfunn. Generaliseringer om oppdragervold basert på kultur gir derfor et feilaktig bilde, ettersom det kun er et mindretall av minoritetsetniske foreldrene som utøver oppdragervold (Sommerfeldt, Hauge og Øverlien 2014,29). På en annen side kan fordelene med å se på den kulturelle konteksten foreldrene

kommer fra, være at man ved å identifisere de spesifikke utfordringene knyttet til kultur kan komme til bedre kultursensitive intervensjonstiltak for familien (Hofman 2011,7).

5.3.1 kultursensitiv kommunikasjon

En kultursensitiv tilnærming legger til grunn at kulturelle forskjeller har betydning for kommunikasjonen og at dette er noe som må tas hensyn til i veiledningen (Jávo 2010,160). Det å sikre god informasjon og gjensidig forståelse er en utfordring i barnevernet generelt, men kan ofte oppleves mer utfordrende når sosialarbeideren og familien ikke har felles språk eller referanserammer (Paulsen, Torshaug og Berg 2014,9). En sentral utfordring i arbeid med minoritetsforeldre er språk- og kommunikasjonsproblemer og vanskeligheter med å formidle nyanser (Berggrav 2013,7). Om både foreldrene og sosialarbeideren har problemer med å uttrykke ønsker og behov i veiledningen, kan det bli vanskelig å skape en gjensidig forståelse og legge til rette for samarbeid og tillit. Det er derfor viktig å alltid sjekke foreldrenes språkkompetanse og bruke tolk i tvilstilfeller (Jávo 2010,163).

Tolk er et nødvendig hjelpemiddel dersom kommunikasjonen hindres av språkbarriere. Men det å benytte seg av tolk i veiledningen har både sine styrker og svakheter. En god tolk kan fungere som et språklig bindeledd mellom sosialarbeideren og foreldrene, mens manglende bruk av tolk eller en dårlig fungerende tolk kan påvirke kvaliteten på veiledningen (Jávo 2010, 165). Det kreves kompetanse hos sosialarbeideren for at bruken av tolk skal fungere etter sin hensikt. Det kan for eksempel være greit å unngå å bruke kompliserte begrep or ordtak som er vanskelig å oversette. Det er også viktig at tolken brukes som oversetter og ikke kulturekspert, tolken skal være profesjonell, nøytral og upartisk. For å skape trygghet og kontinuitet for foreldrene, kan det også være hensiktsmessig å bruke den samme tolken under hele veiledningsforløpet (Jávo 2010,166).

Folk fra forskjellige kulturer kommuniserer også forskjellig nonverbalt, sosialarbeideren må derfor også være bevisst på hvordan det nonverbale språket kommer til uttrykk i veiledningen. I noen kulturer er det for eksempel uvanlig å holde øyekontakt med den man snakker med (Jávo 2010,164). Å ha et unnvikende blikk blir i min kultur oppfattet som et tegn på respekt, mens det i en norsk kontekst kanskje kan tolkes som sjenanse eller uhøflighet. Fortolkninger av nonverbale uttrykk kan være krevende og føre til feiltolkninger og misforståelser (Jávo 2010,164-166). Det kan derfor være lurt at sosialarbeideren informerer foreldrene om dette og ber foreldrene si ifra

hvis kommunikasjonen utvikler seg på en måte som blir vanskelig å forstå for dem (Aadnesen og Hærem 2007,74).

5.3.2 Refleksjon over egne verdier og fordommer

Sosialarbeiderens forforståelse og fortolkninger vil ha betydning for hvordan hun eller han møter foreldre, både med og uten minoritetsbakgrunn (Paulsen, Thorshaug og Berg 2014,10). Å arbeide krysskulturelt krever en spesiell bevissthet hos sosialarbeideren (Jávo 2010,155). Våre verdier og oppfatninger kan være både selvsagte og riktige for oss, men det behøver ikke å være det for andre mennesker. At sosialarbeideren innehar kulturkompetanse, innebærer kritisk refleksjon over hva hun eller han bringer med seg inn i veiledningen. Det handler også om bevisstheten rundt egen etnosentrisme og fordommer om andre (Qureshi 2009,208). Etnosentrisme vil si å forstå og tolke en annen kultur med utgangspunkt i prinsipper i ens egen kultur (Salole 2013,72). Dersom vi tar våre egne verdier som forgitt, er det fort gjort å stigmatisere en hel gruppe samtidig som våre verdier blir framstilt som overlegne. I møte med minoritetsforeldre kan slike fordommer lett føre til mistillit og utfordre samarbeidet (Jávo 2010,156). Jeg tenker at det er mulig å være stille seg kritisk til egen praksis, selv om det i noen tilfeller kan virke unødvendig. En empatisk og kulturel relativistisk holdning innebærer at man har et åpent sinn og villighet til å ta andres perspektiv, og virkelighet innover seg (Jávo 2010, 157). Ved å sammenligne og utforske både ens egne og foreldrenes verdier øker dette muligheten for en utvidet forståelse av situasjonen.

5.3.3 Individualistisk vs. kollektivistisk livssyn

Sosialarbeidere må alltid være rustet til å jobbe med mennesker med forskjellige livssyn, det kan derfor være nyttig å forstå for de idealtypiske forskjellene mellom det individualistiske og kollektivistiske livssynet (Skytte 2008,67). Kultursensitivitet og kulturkompetanse gir oss muligheten til å komme bak mønstre av følelser og tanker som etniske minoritetsforeldre legger til grunn for sin oppdragelsespraksis (Qureshi 2009,208). At vi har en grunnleggende forståelse av hvilke verdier og normer som ligger bak foreldrenes bruk av vold i oppdragelsen kan være nyttig med tanke videre drøfting av foreldrenes oppdragelsesintensjoner. Berggrav (2013,18) kritiserer dikotomien med skille mellom individualistisk og kollektivistisk oppdragelse. Hun hevder at denne inndelingen er en overforenkling av komplekse sosiale og kulturelle systemer og at noen foreldre ikke vil passe inn i noen av kategoriene. Jeg er delvis enig med Berggrav, men

jeg mener at vi som sosialarbeideren kan ha nytte av kunnskap av en sammensatt gruppe selv om det er en overforenkling. Dette er så lenge vi selv er bevisst over at etniske minoritetsfamilier ikke er en homogen gruppe og at betydningen av etnisk og kulturell bakgrunn må forstås kontekstuellet og varierende fra person til person. At kulturelle forklaringer blir dominerende kan i møte minoritetsfamilier kan føre til at fokuset på individet forsvinner. Det er derfor nødvendig i veiledningen at sosialarbeideren behandler hver enkelt forelder som individ og ikke som representant for sin gruppe eller kultur (Qureshi 2009,212).

5.4 Helhetsperspektivet

Helhetsperspektivet er essensielt i sosialt arbeid (Levin 2004, 15). Jeg tenker at et altfor stort kulturfokus i møte med etniske minoritetsforeldre kan resultere i at kultur som forklaringsfaktor får større betydning enn andre faktorer for å forklare foreldrenes bruk av fysisk avstraffelse i oppdragelsen. Som framhevet tidligere i oppgaven har både sosioøkonomiske faktorer og flyktningrelaterte faktorer betydning for foreldres kapasitet til omsorgsutøvelse (Mossige og Stefansen 2016,49). Om familien lever under vanskelige sosioøkonomiske kår, vil de kanskje være lite mottagelige for hjelp, på grunn av andre bekymringer som tar mye plass. Familieveiledningen kan i slike tilfeller bli en ekstra stressfaktor som øker foreldrenes avmakt og udugelighetsfølelse som foreldre (van der Weele, Ansar og Castro 2011,132). Av den grunn kan det være hensiktsmessig at sosialarbeideren også vurderer andre hjelpetiltak som kan være aktuelle samtidig som foreldrene mottar veiledning.

5.5 Gode innfallsvinkler til å snakke med foreldrene om volden og påvirke til endring

Oppdragervold er et sensitivt tema i etniske minoritetsfamilier. Det er lett å gjøre feil bare i måten man bruker begrepet (Berggrav 2013, 27). De fleste etniske minoritetsfamilier i Norge kommer fra land der vold anses som nødvendig i oppdragelsen, det kalles da heller ikke oppdragervold men disiplin (Jørgensen og van der Weele 2009,63). Å si til disse foreldrene at de må slutte å utøve vold i oppdragelsen, er en utfordring om de ikke anser det som vold i utgangspunktet. Det kan derfor argumenteres for at det er nødvendig med et felles oppdragelsesspråk i veiledningen (van der Weele, Ansar og Castro 2011, 132).

Sosialarbeideren kan for eksempel starte med å vektlegge foreldrenes gode oppdragelsesintensjoner og omskrive oppdragervold til mer nøytrale termer som; disiplin og grensesetting. I tillegg bør man utvikle evne til sensitivitet på foreldrenes

oppdragelsesintensjoner, for eksempel ved å snakke med dem om familiens betydning for barn oppvekst. Videre gir dette rom for drøfting og diskusjoner rundt hvordan barn kan oppdras. Å komme frem til en felles forståelse av at det finnes mange måter å oppdra barn på, og sammen definere betydningen av respekt, frykt og makt, kan føre til viktig refleksjon hos foreldrene. Samtidig er det viktig at alvoret i oppdragervolden og barnevernets bekymring ikke underkommuniseres. Det kan dermed være nyttig å drøfte oppdragervoldens mulige psykiske og fysiske bivirkninger, og hvordan oppdragervolden lett kan komme ut av kontroll (van der Weele, Ansar og Castro 2011, 132-134).

Kanskje kan det også være hensiktsmessig å kalle vold for vold, ordet vold bekrefter jo ubehaget barnet som utsettes for volden føler og kanskje fremkaller det ubehag hos foreldrene og. Det er ikke uvanlig at mange foreldre benekter bruk av oppdragervold. Benektelse hos foreldrene kan indikere at oppdragervolden bagatelliseres, det kan også forstås som et nødvendig spill for galleriet med hensikt om å bevare ansikt/anseelse. Dersom foreldre benekter volden kan sosialarbeideren gi eksempler på andre foreldres utfordringer og hvordan de løste det. Også det at sosialarbeideren indikerer viser empati og forståelse for at foreldrene kan oppleve foreldrerollen som utfordrede og dermed gjøre feil, kan fungere som en døråpner for å snakke om volden. Empati, vennlighet og tydelighet er ikke nødvendigvis en motsetning til å ta vold mot barn på alvor (van der Weele, Ansar og Castro 2011,134-136).

5.6 Å sette grenser uten bruk av vold

Når vi tar opp skadelige og uønskede sider ved oppdragervolden, er det også nødvendig å drøfte alternativene med foreldrene. Sosialarbeideren kan for eksempel sammen med foreldrene drøfte hvordan foreldrenes gode handlinger påvirker barnet til å gjøre det samme og virkningen av å gi forklaringer på handlinger som er mot barnets vilje. Andre ting som kan drøftes er virkningen av å lytte til barnet og gi utfyllende svar, og det å ignorere dårlig oppførsel og belønne god oppførsel (van der Weele, Asar og Castro 2011,134). Ofte er de alternative metodene som foreslås i arbeid minoritetsfamilier, basert på metoder som er vanlig for disiplinering i majoritetssamfunnet, de kan dermed oppleves som kulturfremmede for mange minoritetsforeldre. I veiledning med foreldrene kan det derfor være nødvendig å drøfte virkingen rettleiding har på barn og hvilke mål og intensjoner som ligger bak de foreslåtte metodene (Jávo 2010,156).

6: Avslutning

Avslutningsvis vil jeg oppsummere oppgavens hovedpunkter, og gjengi de viktigste mest sentrale resonnementene fra drøftingen. Samt noen refleksjoner jeg har gjort meg om temaet.

Temaet i denne oppgaven omhandler oppdragervold blant etniske minoritetsforeldre, og hvordan foreldreveiledning gjennom barneverntjenesten kan bidra til å endre omsorgspraksisen blant foreldrene. Vold er noe som forekommer i alle samfunn. Det kan være betinget i, normer, verdier, levekår, livssituasjonen til den enkelte og individuelle faktorer. Det foreligger ingen holdepunkter om at vold er kulturelt betinget.

De fleste etiske minoritetsfamilier kommer fra land der det er vanlig at fysisk avstraffelse er ledd i oppdragelsen. Det kan bli en utfordring når de flytter til et nytt land der det ikke er lov å bruke vold i oppdragelsen. Sosialarbeideren i barnevernet har en betydningsfull rolle i denne sammenheng. Gjennom foreldreveiledning og en samarbeidsrelasjon basert på tillit, åpenhet, respekt og kultursensitivitet kan sosialarbeideren bidra til å stryke foreldrenes omsorgskompetanse. For å bygge tillit og påvirke til endring, er det nødvendig at sosialarbeideren har kulturkompetanse og kultursensitivitet, og er bevisst hvordan blant annet sosioøkonomiske forhold og flyktningrelaterte forhold påvirker familiens livssituasjon. Det gir sosialarbeidere en bedre forutsetning for å forstå familiens situasjon og dermed imøtekomme familiens behov. Kultursensitivitet krever også selvrefleksjon rundt egne holdninger og verdier og hvordan de preger møtet med familien. Ikke minst innebærer det evne til å forstå hvordan kulturelle og språklige forskjeller kan skape barrierer i veiledningen, og på hvilken måte man kan tilrettelegge for at veiledningen blir meningsfull for foreldre. Ved å styrke foreldrenes ressurser og muligheter til å gi barnet en god oppvekst, kan vi bidra til en positiv endring hos foreldrene. Foreldre er barns viktigste rollemodeller. Derfor mener jeg at det å satse på foreldrene også er å satse på barna.

Litteraturliste

- Aamodt G, Laila. 2014. *Den gode relasjonen*. 2. utgave. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Adnesen N, Bente og Eva Hærem. 2007. *Interkulturelt barnevernsarbeid*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Berggrav, Silje. 2013. *Tåler noen barn mer juling? En kartlegging av hjelpeapparatets håndtering av vold mot barn i minoritetsfamilier*. Rapport utgitt av Redd Barna. <https://www.bufdir.no/nn/Bibliotek/Dokumentside/?docId=BUF00001856> (06.03.17)
- Bunkholdt, Vigdis og Inge Kvaran. 2015. *Kunnskap og kompetanse i barnevernsarbeid*. 1. utgave. Oslo. Gyldendal Akademisk.
- Bunkholdt, Vigdis og Mona Sandbæk. 2008. *Praktisk barnevernarbeid*. 5. utgave. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Dalland, Olav. 2012. *Metode og oppgaveskriving for studenter*. 5. utgave. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Dyrhaug, Tone og Vibeke Sky. 2012. *Barn og unge i barnevernet med innvandrerbakgrunn 2012*. Rapport 2015/16 utgitt av Statistisk sentralbyrå (SSB). <https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/artikler-og-publikasjoner/attachment/222464?ts=14c4ba14350> (06.03.17).
- Eide, Tom og Hilde Eide. 2004. *Kommunikasjon i praksis. Relasjoner, samspill og etikk i sosialfaglig arbeid*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- FNs barnekonvensjon. FNs konvensjon om barnets rettigheter av 20. november 1989.
- Gershoff, Elizabeth Thompson. 2002. *Corporal punishment by Parents and Associated child behaviors and Experiences: A Meta-Analytic and Theoretical Review*. Psychological Bulletin, Vol 128 (4) 539-579. <http://psycnet.apa.org/journals/bul/128/4/539.pdf> (07.04.17).

- Heltne, Unni og Per Øystein Steinsvåg. 2011. ”Begrepsavklaring og oversikt”. I *Barn som lever med vold i familien. Grunnlag for beskyttelse og hjelp*, red. Unni Heltne og Per Øystein Steinsvåg. Oslo: Universitetsforlaget.
- Hofman, Sanne. 2011. *Etniske minoritetsbarn som opplever vold i familien- utfordringer og muligheter*. Rapport 2/2011 utgitt av Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS).
<https://www.nkvts.no/content/uploads/2015/08/etniske-minoritetsbarn-som-opplever-vold-i-familien1.pdf> (01.03.17).
- Isdal, Per. 2000. *Meningen med volden*. Oslo: Kommuneforlaget.
- Jacobsen, Dag Ivar. 2010. *Forståelse, beskrivelse og forklaring; innføring i metode for helse- og sosialfagene*. Kristiansand. Høyskoleforlaget.
- Jávo, Cecilie. 2010. *Kulturens betydning for oppdragelse og atferdsproblemer. Transkulturell forståelse, veiledning og behandling*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Jørgensen, Harald og Judith van der Weele. 2009. ”Vold i storfamilielkontekst – erfaringer fra Alternativ til Vold”. I *Over profesjonelle barrierer. Et minoritetsperspektiv i psykososialt arbeid med barn og unge*, red. Ketil Eide, Naushad A. Qureshi, Marianne Rugkåsa og Halvard Vike. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Leira, Halldis Karen. 2003. *Det gode nærvær. Kulturens psykologiske betydning*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Levin, Irene. 2004. *Hva er sosialt arbeid?* Oslo: Universitetsforlaget.
- Lov av 17. juli 1992 nr. 100 lov om barneverntjenester (barnevernloven).
- Mossige, Svein og Kari Stefansen. 2007. *Vold og overgrep mot barn og unge. En selvrporteringsstudie blant avgangselever i videregående skole*.
http://www.nova.no/asset/3059/1/3059_1.pdf (01.03.17).
Rapport 20/07 utgitt av Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA).

Mossige, Svein og Kari Stefansen. 2016. *Vold og overgrep mot barn og unge – omfang og utviklingstrekk 2007-2015*.

<http://www.hioa.no/Om-HiOA/Senter-for-velferds-og-arbeidslivsforskning/NOVA/Publikasjoner/Rapporter/2016/Vold-og-overgrep-mot-barn-og-unge> (17.04.17).

Rapport 5/16 utgitt av Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring

Neumayer, M Sissel, Melinda A. Meyer og Nora Sveaass. 2008. *Forebygging av vold i oppdragelsen. Samarbeid mellom hjelpeapparat og minoritetsforeldre - en kunnskapsoversikt*. Rapport utgitt av Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS).

https://www.nkvts.no/content/uploads/2015/08/vold_opdragelseminoriteter2.pdf (25.03.17).

Norsk innvandrersforum. 2013. *Flerkulturelt barnevern? Hvordan fremme dialog mellom barnevernet og etniske minoriteter*.

<http://norskinnvandrersforum.no/wp-content/uploads/2014/05/Rapport-Norsk-Innvandrersforum-20131.pdf> (20.04.17).

Norvoll, Reidun. 2009. ”Makt og avmakt”. I *Mellom mennesker og samfunn. Sosiologi og sosiologantropologi for helse- og sosialprofesjonene*, red. Elisabeth Brodtkorb og Marianne Rugkåsa. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Paulsen, Veronica, Kristin Thorshaug og Berg Berit. 2014. *Møter mellom innvandrere og barnevernet. Kunnskapsstatus*. Rapport utgitt av NTNU samfunnsforskning.

<https://samforsk.no/Publikasjoner/Kunnskapsstatus%20barnevern%20og%20innvandring.pdf> (10.04.17).

Pinheiro, Paulo Sérgio. 2006. *World Report on Violence Against Children*. Rapport utgitt av UNICEF. <http://www.unicef.org/violencestudy/reports.html> (10.03.15).

Qureshi, Naushad Ali. 2008. ”Beskrivelser av oppdragelse: utslag av definisjonsmakt og eurosentrisme?”. I *Profesjonsutøvelse og kulturelt mangfold – fra utsikt til innsikt*, red. Ann Merete Otterstad. Oslo: Universitetsforlaget.

Qureshi, Naushad Ali 2009.” Kultursensitivitet i profesjonell yrkesutøvelse”. I *Over profesjonelle barrierer. Et minoritetsperspektiv i psykososialt arbeid med barn og unge*, red. Ketil Eide, Naushad A. Qureshi, Marianne Rugkåsa og Halvard Vike. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Rugkåsa, Marianne. 2008.” Majoriteten som premissleverandør i «flerkulturelt» arbeid”. I *Profesjonsutøvelse og kulturelt mangfold – fra utsikt til innsikt*, red. Ann Merete Otterstad. Oslo: Universitetsforlaget.

Salole, Lill. 2013. *Krysskulturelle barn og unge. Om tilhørighet, anerkjennelse, dilemmaer og ressurser*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Skau, Greta Marie. 2011. *Gode fagfolk vokser. Personlig kompetanse i arbeid med mennesker*. 4. utgave. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

Skytte, Marianne. 2008. *Etniske minoritetsfamilier og sosialt arbeid*. 2. utgave. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Sommerfeldt, Buen Marianne, Mona –Iren Hauge og Carolina Øverlien. 2014. *Minoritetsetniske barn og unge og vold i hjemmet. Utsatthet og sosialfaglig arbeid*. Rapport utgitt av Utgitt av Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS).
<https://www.nkvts.no/content/uploads/2015/08/minoritetsetniske-barn-og-unge1.pdf> (03.04.17).

Thorsen, Rustad Lotte. 2014. *Mange innvandrere er økonomisk sårbare*.
<https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/artikler-og-publikasjoner/mange-innvandrere-er-okonomisk-sarbare> (01.03.17).

Tiltaksplan (2014-2017) En god barndom varer livet ut- Tiltaksplan for å bekjempe vold og overgrep mot barn og unge.
https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/bld/foa/bld_overgrep_web.pdf
(03.03.17)

van der Weele, Judith, Nadia Ansar og Yalila Castro. 2011." Møte med foreldre som bruker oppdragervold – erfaringer fra arbeid med minoritetsforeldre". I *Barn som lever med vold i familien. Grunnlag for beskyttelse og hjelp*, red. Unni Heltne og Per Øystein Steinsvåg. Oslo: Universitetsforlaget.

Varvin, Sverre. 2015. *Flukt og eksil*. 2 utgave. Oslo: Universitetsforlaget.

Ylvisåker, Signe. 2014." Godhetens makt og avmakt". I *Ubehaget i sosialt arbeid*, red. Anbjørg Ohnstad, Marianne Rugkåsa og Signe Ylvisåker. Oslo: Gyldendal Akademisk.